

meznih okrajnih učit. društev neobhodno potrebna. — Na zborovanje Zaveze so se poslali trije delegati: tov. Fr. Črnagoj, Janko Likar in Fr. Skuli, ki so se zborovanja tudi udeležili. — Tudi v tekočem letu je iskalo društvo stika z mladim učiteljskim naraščanjem. V ta namen je privedlo dve predavanji. Dne 1. marca t. l. je predaval tov. Fr. Črnagoj o temi »Iz mojega šolskega službovanja«. Na drugem večeru je predaval tudi Fr. Črnagoj o temi: »§ 24 državnega šolskega zakona«. Na obeh večerih so bili mladi tovariši v častnem številu zastopani. V dneh pohujšanja in splošne korupcije so taki večeri velikega pomena, so oaze v puščavi splošne breznačajnosti.

Napredno učiteljstvo ima v kljub svojemu neznosnemu položaju vendar še dokaj prijateljev. Ne smem zamolčati imena prav odličnega moža, ki ima toplo srce za slov. napredno učiteljstvo. Ta mož je naš ugledni in marljivi drž. poslanec g. dr. Vladimir Ravnihar. Njegove tople in krepke besede v državnem zboru v prilogi trepečemu in preganjanemu učiteljstvu so zbudile v splošni avstrijski javnosti veliko pozornost, med učiteljstvom pa gorko hvaležnost. Slov. dež. učit. društvo mu je poslalo pismo zahvalo, ki se takole glasi: »Venerodni gospod dr. Vladimir Ravnihar, odvetnik in državni poslanec v Ljubljani! Podpisano društvo si šteje v prijetno dolžnost, da se Vašemu blagorodju prav pristočno zahvalja v imenu celokupnega slov. dež. učiteljstva za iskren govor v državnih zbornicah, v katerem ste široki avstrijski javnosti pokazali naše gorje, našo bedo, naše preganjanje. Bodite uverjeni, da utripajo tisoči src gorke hvaležnosti do Vašega blagorodja.«

Zaradi neposlanih društvenih izkazov ne morem podati obsega delovanja posameznih okrajnih učit. društev. Splošno je toliko, da so se okrajna učiteljska društva tudi v tem letu prav pridno gibala. Kdor zasleduje poročila v »Učit. Tovarišu«, mi bo potrdil, da delajo okrajna društva (z malimi izjemami) s podvojeno energijo.

Na občnem zboru lanskega leta sem vam zaklical dragi tovariši: »Kvišku srca!« Le pogum in vztrajnost v boju za stanovske pravice! Na pravi poti smo, to izpričuje ves gnjev in vsa hudobija naših nasprotnikov. Res trpimo, marsikomu že gleda obup iz medlih oči, toda, dragi, vztrajaj, vztrajaj v boju, zakaj vsak bojevnik je potreben. Le malo časa, in pride velik dan, dan zmage, dan plačila za krepko, zakaj pisano je: »Krivica nima obstanka«. Sovražniki se bojujejo z najskrajnejšimi sredstvi, njih orožje se že krha. Tam na severu so se pričeli razkrivati krivičniki, kdo more trditi, da napoči dan za jug? Boj se, kdor tiči v korupciji, zakaj potop bo splošen, da se umije nečistost in nesnaga, da se ne omadežujejo oni, ki prisegajo na poštenost in pravico. — Zato, bratje in sestre, vam, ki ste čisti na duši; vam, ki ne poznate hinavščine, vam, katerih tilniki se ne upogibajo pred zlatim malikom, vam, ki ne hlinite svetosti, pa vendar nosite v srcu svetost mirne vesti, vam, ki ljubite svoj narod nesebično, vam, ki ste preganjani in zapostavljeni zaradi resnice in pravice — vam kličem: »Sursum corda!« Zakaj vsak, ki proda svojega brata bodisi v svojo lastno, bodisi v tujo korist, je Judež — in ta, ko je šel vase ter spoznal, da je prodal nedolžno kri, je šel in se je obesil. — (Odobrava-nje.)

Na predlog tov. Gangla se sklene izreči zahvalo naši Zavezi, slovanski in

nemški Zvezi za podporo in pomoč, ki so jo te organizacije izkazovale in jo izkazujejo za pravico in kruh se bojujočemu kranjskemu naprednemu učiteljstvu.

Blagajniško poročilo.

Blagajnik tov. Jakob Dimnik:

Računski zaključek za l. 1913.
(45. društveno leto.)

Št.	D o h o d k i	K	h
1	Saldo 31. dec. 1912	81	87
2	Obresti	229	89
3	Društvenina in prispevki društev za »Dejanja govore«	882	—
		1193	76

Št.	I z d a t k i	K	h
1	Upravni stroški	104	71
2	Naročnina za časopise in publikacije	38	90
3	Podpora učiteljskim	25	60
4	Negrade za »Dejanja govore«	182	—
5	Učiteljski tiskarni za tisk »Spomence« i. dr.	831	—
		1182	21

P r o m e t :

Dohodki K 1193:76
Izdatki 1182:21

Prebitok K 11:55

B i l a n c a :

1.	Saldo dne 31. dec. 1913	K	11:55
2.	Vloga v Mestni hranilnici (Travnova zapuščina)		5108:52
3.	Vloga v H. in Pos. Učit. konvikta		3:59
4.	Delež H. in P. Učit. Konv. z dividendo		52:50
5.	Učit. sklad (vloga v H. in P. U. K.)		60:49
	Skupaj	K	5236:65

Sprejme se predlog tov. Fr. Luznarja, da se v bodoče račun pred občnim zborom objavi v stanovskem glasilu.

V imenu pregledovalcev računov predlaga tov. Vendelin Sadar blagajniku in odboru absolutorij, kar obvelja soglasno.

V o l i t e v .

V odbor so bili izvoljeni tovariši: Juraj Režek (predsednik), Luka Jelenc (podpredsednik), Josip Ambrožič (tajnik), Jakob Dimnik (blagajnik), odborniki Fran Črnagoj, Jakob Furlan, Ivan Petrič, Ivan Schmeidek in Janko Žirovnik. — Za preglednika računov se izvolita tovariša Vendelin Sadar in Alojzij Kecelj.

S l u c a j n o s t i .

Na predlog tov. Lapajneteta se sklene, da objavlja odslej stanovsko glasilu vse razpise učiteljskih služb na Kranjskem. — Store se primerni koraki, da se okr. šolski sveti glede razpisa služb opozore na zakonite določbe, ki se jih naj tudi drže.

Razvije se debata o pevskem zboru. Glede na regulacijo učiteljskih plač se ugotovi po daljši debati principiello stališče:

1. Znane zahteve vsega avstrijskega učiteljstva.
2. Enaka plača učiteljem in učiteljicam.
3. 35letna službena doba.
4. Čuvanje koristi starejših tovarišev.
5. Všetjetje vojaških let v službeno dobo.

Občni zbor Društva za zgradbo Učit. konvikta

se je vršil dne 29. pret. mes. dopoldne ob 9. v »Narodnem domu« v Ljubljani ob zadostni udeležbi članov.

sebno ime, da se jih spozna že po imenu od drugih, je prosila mati, naj Jelenc izposluje otroku navadno ime. Trnski kurat je res začel sitnariti in hotel krstiti otroka na ime Marko, ki je na Notranjskem nekako sramotilno. Jelenc ga je najprej izlepa pregovarjal; ko pa je videl, da je kurat trmast in hoče imeti Marka, je vzel otroka v naročje in odšel z njim iz cerkve, češ, gremo pa v Slavino in če tam ne bo naša obveljala, se pa podamo naprej proti Ljubljani. Kurat se je vdal, poklical Jelenca in ženo nazaj in krstil otroka tako, kakor sta botra zahtevala. Ko so neki cigani bogvedli od kje z Ogrskega dobili v Trnju dvojčke, so prišli seveda Jelenca in njegovo ženo prosit za botra.

V prostih urah je raziskoval trnsko okolico, zlasti podzemeljske jame. Po dolgoletni vežbi je postal v tem pravi veščak. Na Vlačnem pri Trnju je zaslučil, da mora biti velika podzemeljska jama. Začel je kopati in lomiti kamen, dokler se mu ni odprla velika, s krasnimi kapniki posejana jama.

Posebno veselje pa je imel s strupenimi kačami. Bil je daleč naokolo znan kačji lovec in ga je celo »Neue Freie Presse« omenila kot »der bekante Schlangenfänger Stephan Jelenc aus

Predsednik tov. Jakob Furlan je pozdravil navzoče društvenike, konstatiral sklepčnost ter podal besedo tajniku tovarišu Juraju Režku, ki je nato podal svoje poročilo.

Tajnikovo poročilo.

Slavni zbor!

Devetnajsto leto smo skončali in s prihodnjim letom bomo praznovali že 20letnico, kar smo si bili ustanovili to svoje prepotrebno društvo.

Društveni odbor, ki ste mu bili ob lanskem občnem zboru zopet poverili društvene posle — le namesto umrlega tovariša Sijanca je vstopil tov. A. Gnus — je moral tudi letos osredotočiti svoje delovanje le na zbiranje zgradbenega kapitala, ker z dosedanjimi prispevki nam še vedno ni mogoče misliti na uresničenje in izvršitev v pravilih si zastavljene zadače. Žal, da so bili prispevki med letošnjim letom mnogo manjši mimo prejšnjih let. Pa saj ni čuda! Učiteljstvo tiščijo k tlom naši neprijatelji, da nam ni mogoče žrtvovati se za društvo kot bi radi — a ostali naši prijatelji pa so z raznovrstnim narodnim davkom preobremenjeni, da nas tudi ne morejo podpirati v isti meri kot prejšnja leta. Zveste so nam pač ostale razne posojilnice naše, posebno tam, kjer službujejo zavedni in delavni naši tovariši, ki jih pravočasno opozore na naše društvo. Presrečna in iskrena jim zahvala za toliko naklonjenost in vsakoletno podporo!

Ako nas vsa znamenja ne varajo, se mora obrniti z »nesrečnim« letom 13 na bolje, in ako se izvede regulacija — in sicer pravična regulacija naših plač, potem nam bo omogočeno zopet se bolj pobrinuti za prepotrebno naše društvo. In takrat ne le, da je vsak zaveden učitelj in učiteljica član našega društva — letos jih je samo 215, pa bi jih lahko bilo vsaj tisoč! — ampak prva kronica, ki jo prejmemo od regulacije, bodi darilo za društveno 20letnico. Tako bomo najlepše pokazali stanovsko svojo zavednost in ljubezen do zapuščenih naših sirot. (Odobranje.)

Prejšnje čase so nam tudi prirejali tovariši po raznih krajih koncerte in veselice v korist našemu društvu, kar nam je dajalo lepe letne prispevke. Ali jih ne bi bilo mogoče ob praznovanju naše 20letnice obnoviti? Gotovo, ako se naši tovariši in tovarišice resno poprimajo dela. Pričakujemo in priporočamo se!

Kakor dosedaj vsako leto, nam je donesel naš »gospodarski program« tudi letos lepe prispevke; le žal, da se ga učiteljstvo še vedno premalo drži in ga uporablja. Leto za letom moramo grajati, da učiteljstvo v svoji malomarnosti rajše drugod kupuje svoje potrebščine nego pri naših trgovcih, ki imajo priznano dobro blago in za nas znižane cene. Tako nam je samo tvrdka M. Grubbauerjeva zopet letos vpslala lep znesek 700 K, za kar ji bodi še s tega mesta izrečena naša najiskrenejša zahvala. Učiteljstvu našemu torej še enkrat prav toplo in nujno priporočamo, naj se drži točno našega »gospodarskega programa« in naj ga izkuša razširiti tudi izven Ljubljane.

Poskrbeli pa smo tudi letos zopet naši mladini za duševno razvedrilo ter založili in izdali: Mišjakovega Julčeta V. in VI. zvezek in Palnakovih spisov I. in II. zvezek. Na učiteljstvu in naših krajnih šolskih svetih pa bodi, da pridejo ti spisi naši mladini v čim večjem številu v roke. Radi bi bili v tem oziru še mnogo več storili, ko bi se knjige le razpečavale v isti

Dorn«. Imel je časih poleti po 40 živih gadov v steklenicah. Pošiljal jih je na Dunaj. Živahen kakor povsod, je bil tudi v družbi. Zabaval je prijatelje s šalami in dogodbami iz svojega življenja, ki jih je vedel brez števila. Imel je v sebi moč, da je dvignil razpoloženje družbe iz hladne puščobe v kipeče veselje. Pa to vedo najbolje tisti, ki so se takrat shajali z njim v Št. Petru, Zagorju, Košani in drugih krajih Pivke.

Kakor ga ni manjkalo ob veselih prilikah, ravno tako je smatral za svojo dolžnost, da se je udeležil tudi žalostnih dogodkov. Če je umrl kak njegov tovariš ali prijatelj, ga je on gotovo spremil do groba in se tam poslovil od njega.

V Trnju je večkrat obolev. Zdravniki so mu svetovali, naj se poda na dunajsko kliniko, in blagi marki Gozani mu je celo obljubil, da mu izposluje 100 gld. podpore, ako gre. Ali ker se je takrat ravno pravdal z domačim kuratom, je rajši zanemaril bolezen, kakor pa pravdo. Poleg tega se je dvakrat ponesrečil. Prvič je njegov petletni sin našel nekje nabito patrono. Oče mu jo je vzel, toda v levi roki se mu je razpočila. Pol kadalca mu je odrgalo, druge pa vse razmesarilo. Drugič — ko se je peljal s pošto, so se konji splašili, voz se je prevrnil, in Jelenc je priletel ob kan-

meri kot bi se lahko. Zares, čuditi se je toliki brezbriznosti po nekaterih krajih!

Iz Cesarja Franca Jožefa I. jubilejske ustanove smo podpirali in ob cesarjevem 65letnem vladarskem jubileju dne 2. decembra 1913 obdarovali 4 sirote: Marijo Osana in Srečka Razpotnika, oba gojenca tukajšnjega učiteljskega; Dragotina Tratnika, realca (I.) v Idriji, in Vinka Pegana, učenca V. razreda I. mestne šole v Ljubljani.

Naše društvo šteje letos: 63 pokroviteljev, 215 rednih članov in 40 podpornih članov.

Končno izrekamo vsem svojim dobrim prijateljem, ki so nas na kakršenkoli način podpirali v tem letu, še tem potom svojo najiskrenejšo zahvalo. Bog jih živi! (Odobranje.)

Blagajniško poročilo.

Blagajnik tov. Jakob Dimnik je poročal:

Računski zaključek za XIX. upravno leto.

Št.	D o h o d k i	K	h
1	Saldo l. 1912	2134	06
2	Letnina in darila	1406	26
3	Obresti za l. 1912	1830	83
4	Obresti Ces. F. J. I. jub. ust. za l. 1913	300	—
5	Izžrebana srečka 3% zem. l. em. 813/28	190	—
6	Dividenda H. in p. U. K. za l. 1912	17	50
7	Izkupeški za mlad. spise in Nar. pesmi do 30. junija 1913	1668	91
		7547	56

Št.	I z d a t k i	K	h
1	Učit. tiskarni za tisk mlad. spisov	4810	35
2	Upravni stroški	652	52
3	Vloga v H. in p. U. K.	717	50
4	Davek, pristojbine	149	78
5	4 Ces. F. J. I. jub. ust.	320	—
		6650	35

P r o m e t :

Dohodki K 7547:56
Izdatki 6650:35

Prebitok (saldo) K 897:21

B i l a n c a :

1.	Naloženo po 4½, 4¼ in 5%	K	68996:21
2.	Cesarja Franca Jožefa I. jubl. ust. za učit. sirote		10555:77
3.	V zadolžnicah		4203:97
4.	V srečkah in obligacijah		870:11
5.	Inventar		200:—
6.	Saldo l. 1913		897:21
	Skupaj (brez zaloge knjig)	K	85723:27

P r e d l o g :

Razpiše naj se 5. mesto Cesarja Franca Jožefa I. jub. ustanove letnih 80 K.

V imenu pregledovalcev računov poroča tov. Vendelin Sadar ter predlaga blagajniku in odboru absolutorij, kar soglasno obvelja.

V o l i t e v .

Na predlog tov. Janka Žirovnika se volijo v odbor: Jakob Furlan (predsednik), Luka Jelenc (I. podpredsednik), Ignacij Križman (II. podpredsednik), Juraj Režek (tajnik), Jakob Dimnik (blagajničar), odborniki E. Gangl, Anton Gnus, Andrej Rape, Julij Slapšak. — Isti tovariš predlaga za preglednika računov tovariša Vendelina Sadarja in Alojzija Kecelja.

P r e d l o g i .

Sprejme se predlog tov. blagajnika, da se z letom 1914 razpiše peto mesto Cesarja Franca Jožefa I. jubilejske ustanove letnih 80 K.

Obvelja predlog tov. Janka Žirovnika, da se čimprej izda III. zvezek Na-

Ko je bil lansko leto začasno upokojen, se je preselil v Kandijo pri Novem mestu k sinu, ki je v Novem mestu odvetniški koncipient, da bi tam v miru preživel svoje zadnje dni, ki so mu bili, žalibog, tako kratko odmerjeni.

Č l o v e k .

Odpri srce, odpri roke,
otiraj bratovske solze,
sirotam olajšuj gorje.
S. Gregorčič.

Pokojni Štipko je bil jako blag človek. Kakor je bil razborit in uporen v političnem življenju, tako je bil blag in iskren v zasebnem. Kdo prešteje vse prošnje, ki jih je napravil ubožcem in sirotam! Ljudje so se radi zatekali k njemu po nasvete, ker so vedeli, da jim bo on najbolje pomagal, ako je sploh mogoče. Za pravice ubožnih je šel posredovat celo v Ljubljano k škofu in vladi. Ko je prišel čas birme, je bil on boter najubožnejšim otrokom, ki niso mogli dobiti nikjer drugje botrov. V svojem življenju je bil vsega skupaj 53krat krstni in birmanski boter.

Ko je neko ubožno dekle dobilo dete, je prosilo Jelenca in njegovo ženo, da bi mu botrovala. Ker je bila v kraju navada, da so dali nezakonskim otrokom kako po-

ton, kjer je težko poškodovan obležal. Prijeljal so ga domov, kjer je počasi zopet okreval. Obe ti nesreči sta se prigodili v petek in 8. dan meseca, zato se je osmice, če je padla na petek, vedno bal.

Toda niti bolezen, niti nesreče ga niso ugnale; stal je pri vseh stanovskih, političnih, gospodarskih in dobroteljskih pokretih vedno v prvi vrsti.

Tudi na Božakovem in na Dvoru so imeli ubožci v njem vnetega zaščitnika in priprošnjika. Oglašali so se pri njem pogorelci, sirote, vdove; nedoletni otroci so si ga izbirali za varuha. Podpiral jih je in prosil za nje na vse strani; celo do samega cesarja so šle njegove prošnje. Pa kaj bi govoril o tem, trume ubožcev in beracev, sirot in zapuščenih, za katere se je potegoval, lahko najsičajneje pričajo o njegovem dobrem in usmiljenem srcu.

Za svoje otroke je skrbel, kakor je najbolje vedel in mogel. Izmed njih je najstarejši že doktor prava in odvetniški koncipient, drugi dokončava tehniko. Tudi dve hčeri sta že pri dobrem kruhu, najmlajši dve hodita še v šolo.

Tako je blagi Štipko tudi kot človek poleg vseh skrbi, truda in težav zvesto, natančno in vestno izpolnil svojo nalogo.

(Konec.)